

POSTANOWIENIE

22 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Wesołowski

na posiedzeniu niejawnym 22 maja 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa M. A.
przeciwko B. spółce jawnej w W.
o zapłatę,
na skutek wystąpienia przez Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Fabrycznej we
Wrocławiu
postanowieniem z 29 marca 2024 r., XV GC 26/24,
o przekazanie do sądu równorzędnego

**odmawia przekazania sprawy innemu sądowi
równorzędnemu.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Fabrycznej we Wrocławiu, postanowieniem z 29 marca 2024 r. wystąpił do Sądu Najwyższego z wnioskiem w trybie art. 44¹ § 1 k.p.c. o przekazanie sprawy innemu równorzędnemu sądowi z sądem występującym. W uzasadnieniu wniosku wskazał, że pozwaną w niniejszej sprawie jest kancelaria prawna, prowadzona w formie spółki jawnej, której współnikiem jest r.pr. P. B., który jest mężem sędzi Sądu występującego – M. B., orzekającej w XI Wydziale Cywilnym. Sąd rejonowy wskazał, że spór będzie prawdopodobnie dotyczył kwestii ściśle ocennych, a formułowane przez pozwaną zarzuty i argumenty prowadzą do wniosku o personalnym tle sporu, w tym obejmującym

zarzuty dotyczące kwestii obyczajowości. Stąd też zdaniem Sądu Rejonowego "by uniknąć wywołania w społeczeństwie wrażenia, że wnioski i oceny w tym przedmiocie są determinowane tym, że żona wspólnika pozwanej spółki jest Sędzią w tutejszym Sądzie, celowe wydaje się rozważenie skorzystania z rozwiązania przewidzianego w art. 44¹ k.p.c.(...)"

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 44¹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy może przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z sądem występującym, jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości, w szczególności względ na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego.

Nie ulega wątpliwości, że art. 44¹ § 1 k.p.c. dotyczy takich sytuacji, gdy rozpoznanie sprawy w konkretnym sądzie, bez względu na to przez którego sędziego, godziłoby w dobro wymiaru sprawiedliwości. Chodzi zatem, co do zasady, o tego rodzaju okoliczności, które są powiązane z danym sądem w znaczeniu ustrojowym (instytucjonalnym), a nie z konkretnym sędzią.

Podkreślić należy, że art. 44¹ k.p.c. wprowadza wyjątek od konstytucyjnej (art. 45 ust. 1 Konstytucji) i kodeksowej zasady rozpoznawania sprawy przez sąd właściwy i z tej przyczyny powinien być interpretowany ściśle (postanowienia SN: z 5 marca 2020 r., IV CO 44/20; z 15 maja 2020 r., II CO 106/20; z 29 listopada 2022 r., III CO 1097/22 i z 11 maja 2024 r., III CO 481/24). W szczególności pochopne korzystanie przez Sąd Najwyższy z możliwości przekazania sprawy do innego sądu może doprowadzić do skutku odwrotnego do zamierzonego, a wynikiem takiego działania może być nawet osłabienie zaufania do niezależności sędziów oraz ich zdolności do obiektywnego orzekania (postanowienia SN z 28 sierpnia 2020 r., V CO 142/20, i z 24 czerwca 2021 r., I CO 74/21). Równocześnie instrument ten nie może być postrzegany jako środek służący rozwiązywaniu problemów organizacyjnych sądownictwa powszechnego lub zastępujący inne instytucje procesowe, np. wyznaczenie sądu na podstawie art. 44, 44², 48¹ k.p.c. lub wyłączenie sędziego na podstawie art. 48 i 49 k.p.c.

Podkreślić należy, że okoliczności wynikające z przesłanki dobra wymiaru sprawiedliwości, na które powołuje się Sąd występujący w sprawie, muszą być

realne i stwarzać rzeczywiste zagrożenie dla prawidłowości funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości. Obawa wystąpienia w opinii społecznej przekonania, że sprawa nie zostanie w danym sądzie bezstronnie rozpoznana musi być zatem realna, a nie czysto hipotetyczna (postanowienia Sądu Najwyższego z 16 marca 2020 r., IV CO 18/20; z 20 marca 2023 r., III CO 1208/22). Z wystąpienia Sądu Rejonowego nie wynikają natomiast żadne konkretne powody świadczące o tym, że Sąd właściwy do rozpoznania niniejszej sprawy jest obciążony czynnikami wpływającymi na jego bezstronność czy też swobodę orzekania w niniejszej sprawie.

Argumentacja Sądu Rejonowego sprowadza się do powołania się na fakt wytoczenia powództwa przeciwko spółce jawnej, której współnikiem jest mąż sędzi orzekającej w tym Sądzie. Odnosząc się do tego argumentu, należy wskazać, że obawa wystąpienia w opinii społecznej przekonania, iż sprawa nie zostanie w sądzie właściwym bezstronnie rozpoznana, nie może opierać się wyłącznie na twierdzeniu jednego z uczestników postępowania (postanowienie Sądu Najwyższego z 30 kwietnia 2021 r., II CO 39/21). Z uzasadnienia postanowienia Sądu Rejonowego nie wynika, aby istniały obiektywne podstawy, uniemożliwiające rozpoznanie sprawy przez ten Sąd, wskazujące na potrzebę przekazania sprawy innemu sądowi. Okolicznością taką nie jest sam fakt, że żona współnika pozwanej spółki orzeka w Sądzie występującym. Wbrew założeniom i motywom działania Sądu Rejonowego przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi mogłoby w takim przypadku uderzyć w wartość, jaką jest potwierdzone obserwacjami praktyki orzeczniczej przekonanie społeczne, że sędzia potrafi podjąć obowiązkowi bezstronnego rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawy w różnych warunkach - także orzekając w niewielkim środowisku i w sytuacji, w której uprzednio stykał się ze strona postępowania. Uchylenie się przez sąd właściwy od rozpoznania sprawy w obawie przed ewentualnymi negatywnymi komentarzami i automatyczne upatrywanie w takiej sytuacji zagrożenia dla dobra wymiaru sprawiedliwości, mogłoby być interpretowane jako zaprzeczenie niezawisłości i niezależności sądu, a w konsekwencji wręcz podważać zaufanie do wymiaru sprawiedliwości. Mogłoby prowadzić do paraliżu sądownictwa, nie zaś do

zapewnienia warunków do swobodnego rozstrzygania i budowania autorytetu wymiaru sprawiedliwości.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 44¹ § 1 k.p.c., orzeczono jak w sentencji postanowienia.

[SOP]

[ms]